

Voortgezette Opleiding Persoonsgerichte Experiëntiële Psychotherapie 2019

Docenten:

- mw. drs. W.J.H.P. Schapendonk psychotherapeut (BIG) persoonsgericht experiëntieel, leertherapeut en supervisor VPEP en EFT psychotherapeut en supervisor
- mw. drs. J. Stauvermann, psychotherapeut (BIG), leertherapeut en supervisor VPEP
- mw. drs. J.M. Becking, klinisch psycholoog/psychotherapeut (BIG),) persoonsgericht experiëntieel, leertherapeut en supervisor VPEP en EFT psychotherapeut, supervisor en Trainer

Data: 6 september, 20-21 september*, 4 oktober, 15 november, 29 november, 13 december. *Module Focusing

Locatie: Apanta-Academy –Prof. Dr. Dorgelolaan 40 te Eindhoven

Welkom!

Van harte welkom bij de voorgezette opleiding Persoonsgerichte Experiëntiële Psychotherapie van Apanta-academy.

Deze opleiding biedt een intensieve kennismaking met en verdieping van zowel de theorie als de praktijk van de persoonsgerichte experiëntiële psychotherapie.

Persoonsgerichte experiëntiële psychotherapie helpt de cliënt emoties, gedachten en gedrag in een doorleefde samenhang met de eigen situatie en geschiedenis een plaats te geven en/of te verwerken. Men leert zichzelf kennen, leert eigen mogelijkheden benutten en om te gaan met beperkingen waardoor symptomen verdwijnen. Methodisch staan de houding van de psychotherapeut en de werkrelatie met de cliënt centraal, waarbij de cliënt geaccepteerd en empathisch benaderd wordt. Binnen deze emotioneel intensieve werkrelatie richt men zich samen op een aandachtige exploratie van symptomen, klachten en/of psychische problemen. Dit doet men tegen de achtergrond van de levensloop van de cliënt en met oog voor zijn huidige omstandigheden en toekomstperspectief. De gewenste klachtreductie is een gevolg van deze bredere persoonsgerichte benadering, niet het doel op zich.

Cursisten worden opgeleid tot het zelfstandig kunnen uitoefenen van persoonsgerichte experiëntiële psychotherapieën. De drie basisprincipes van deze stroming –empathie, echtheid en onvoorwaardelijk respect – die worden gezien als ‘noodzakelijk maar onvoldoende’ worden verder uitgediept, geïntegreerd en aangevuld met specifieke houdingsaspecten en interventies om een brede range van psychische stoornissen te kunnen behandelen. In ieder geval werken met depressieve stoornissen, angststoornissen, trauma en persoonlijkheidsproblematiek komen intensief aan bod. Het accent zal methodisch liggen op de experiëntiële psychotherapie, de methode Sachse en Emotion-Focused Therapy (EFT). Naast het intensief bestuderen en bespreken van de literatuur ligt de nadruk op het oefenen met - en eigen maken van - de cliëntgerichte manier van werken door middel van rollenspelen, demonstraties, DVD-materiaal en door cursisten ingebrachte casuïstiek.

In deze map vindt u informatie over o.a.:

1. de werkwijze
2. beoordeling
3. literatuur en dagprogramma
4. docenteninformatie;

Wanneer u verhinderd bent voor een cursusdag of een cursusdagdeel verzoeken wij u dit zo snel mogelijk aan door te geven aan Brigitte Pelt. Dit kan per e-mail via info@apanta-academy.nl of telefonisch via 040-2492210 (bereikbaar op maandag, dinsdag en vrijdag).

Veel succes!

Werkwijze

De opleiding bestaat uit 14 dagdelen. Er zijn telkens 2 sessies van 3 uur op één cursusdag gepland, van 09:30 - 12:30 uur in de ochtend en van 13:30 – 17:00 uur in de middag.

Vaste onderdelen van ieder dagdeel zijn:

- Presentatie van de verplichte literatuur per toerbeurt verzorgd door een cursist.
- Plenaire bespreking van de verplichte literatuur.
- Rollenspelen, praktijkgerichte oefeningen gericht op het vertrouwd raken met- en het inoefenen van bepaalde interventies en casuïstiekbespreking ingebracht door cursisten.
- Groepsdemonstraties, DVD-fragmenten.

Ter voorbereiding van de eerste bijeenkomst op 6 september 2019 worden alle cursisten gevraagd een aantal **persoonlijke leerdoelen** op te stellen met betrekking tot de cursus.

Beoordeling

Van alle cursisten wordt verwacht dat zij van de literatuur van iedere bijeenkomst (vanaf de tweede bijeenkomst) een persoonlijk **reflectieverslag** maken van maximaal één pagina. In het verslag verwerkt men de literatuur én koppelt deze aan zowel de eigen persoonlijke ervaring als aan ervaringen met cliënten.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de volgende criteria:

- 100% aanwezigheid: Bij het missen van één dagdeel moet een vervangende opdracht worden gemaakt in overleg met de docent.
- inzet tijdens de bijeenkomsten
- de persoonsgerichte attitude moet blijken tijdens de rollenspelen, oefeningen en casuïstiekbesprekingen
- kennis moet tot uitdrukking komen in de verslagen, het werkstuk en de eindbespreking.

Voor het werkstuk zie de toelichting hierna.

Het werkstuk

Met het werkstuk dient de cursist te laten zien, in staat te zijn tot een kritische reflectie op het eigen werk. Het werkstuk bestaat uit een reflectie van ± 1 a 2 pagina's over de totale cursus. Hierin worden meegenomen de oorspronkelijke leerdoelen, alle reflectieverslagen, literatuur en bijeenkomsten.

Dit werkstuk dient, gezamenlijk met de eerder gemaakte reflectieverslagen, op de laatste dag van de cursus te worden ingeleverd.

Literatuur

Verplichte literatuur – aan te schaffen boeken:

Handboek Gesprekstherapie- de persoonsgerichte experiëntiële benadering.

Dr. G. Lietaer, dr. G. Vanaerschot, drs. J.A. Sniijders, dr. R.J. Takens (red)

Jaar: 2008, De tijdstroom, Utrecht, ISBN 9785058981387. (Bol.com € 60,-) (662 blz)

Clinical handbook of Emotion Focused therapy – edited by Leslie S. Greenberg and Rhonda N. Goldman, American Psychological Association, Washington, ISBN 9781433829772

(Bol.com €79,-) (673 blz)

Digitale literatuur - artikelen

Onderstaande literatuur wordt digitaal beschikbaar gesteld. Op de navolgende pagina's, in het dagprogramma, kun je lezen welke literatuur voor welke cursusdag voorbereid dient te worden en welke als verplicht of als facultatief wordt beschouwd.

Verplichte artikelen

- Artikel Existentiële Empathie: over experiëntiële en existentiële aanwezigheid, door Siebrecht Vanhooren, tijdschrift persoonsgerichte experientiele psychotherapie, jaargang 57 1/2019 (8 blz.)
- Artikel 'Klärungsorientierte psychotherapie' bij cliënten met persoonlijkheidsstoornissen. Hest, Mieps en Menkveld, Harmanne (15 Blz.)
- Nederlandse samenvatting van 'Modell der doppelten Handlungsregulation'. Samenvatting van Hfst 1 en 2 uit 'Persönlichkeitsstörungen, Leitfaden für die Psychologische Psychotherapie' (9 blz.)
- 'De schaduw in het dagelijks leven'. Inleiding uit 'Ontmoeting met je schaduw' Connie Zweig en Jeremiah Abrams. (8 blz)

Facultatief

- G. Vanaerschot : de therapeutische relatie opnieuw bekeken. Hoofdstuk 1.1 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 23 t/m 41 (18 blz.).
- S. Wauters : To be or to exist?. Hoofdstuk 1.5 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 99 t/m 115 (16 blz.).
- L. Greenberg: Emotiegerichte therapie in de praktijk. H4 – Het Therapeutische proces (24 blz.)
- L. Greenberg: Emotion-Focused Therapy, uit Clinical Psychology and Psychotherapy nr 11, 3-16 (2004) (14 blz.)
- P. Verlact: Helpen bij patstellingen. Hoofdstuk 14 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz 199 t/m 206 (7 blz.)
- L. Neven : Van onmacht en isolement naar macht en verbondenheid Hoofdstuk 3.2 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 183 t/m 198 (15 blz.).
- R. Elliott en P. Suter: Een proces-experientiele benadering van de posttraumatische stress-stoornis. Hoofdstuk 6 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz 221 t/m 231 (10 blz.)
- B. Sabbe: Empathie bij ernstige depressie Hoofdstuk 3.3 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 199 t/m 208 (9 blz.)
- C. Van de Veire: Steunende en structurerende clientgerichte psychotherapie bij de borderline cliënten. Hoofdstuk 11 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz167 t/m 177 (10 blz.)
- A. Hundersmarck: 'Lastige Patienten'. Ongeschikt voor clientgerichte psychotherapie? Hoofdstuk 13 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz188 t/m 198 (11 blz.)

Dagprogramma

Dagdeel 1 en 2 Vrijdag 6 september 2019

Onderwerp: - -Grondhoudingen: Echtheid, Empathie en Onvoorwaardelijk respect
noodzakelijk maar onvoldoende
- De therapeutische relatie

09.30 – 10.15	Kennismaking, stellingen en bespreken leerdoelen
10.15 – 11.00	Ruimte voor vragen over de gelezen literatuur/Praktijkgerichte oefening/demonstratie
11.00 – 11.15	<i>pauze</i>
11.15 – 12.30	Demonstratie / DVD
12.30 – 13.30	middagpauze en lunch
13.30 – 15:15	Praktijkgerichte oefening in 3-tallen met plenaire nabespreking
15.15 – 15.45	<i>pauze</i>
15.45 – 17.00	Praktijkgerichte oefening in 3-tallen met plenaire nabespreking

Literatuur:

- G. Vanaerschot : differentieel empathisch interactie-aanbod. Hoofdstuk 15 uit Handboek Gesprekstherapie, Blz. 347 t/m 370 (23 blz.).
- G. Lietaer: Authenticiteit en aanvaarding: voedingsbodem van het therapeutische werk. Hoofdstuk 3 uit Handboek gesprekstherapie, Blz. 49 t/m 79 (30 blz.)
- Artikel Existentiële Empathie: over experiëntiële en existentiële aanwezigheid, door Siebrecht Vanhooren, tijdschrift persoonsgerichte experientiele psychotherapie, jaargang 57 1/2019 (8 blz.)
- Clinical Handbook of Emotion-Focused Therapy, Hoofdstuk H5 - Role of the Therapeutic Relationship in Emotion-Focused Therapy (18 Blz.)
- Clinical Handbook of Emotion-Focused Therapy, Hoofdstuk 6 – Therapeutic Presence: The Foundation for Effective Emotion-Focused Therapy, Shari M. Geller (18 Blz.)

Aanbevolen literatuur:

- G. Vanaerschot : de therapeutische relatie opnieuw bekeken. Hoofdstuk 1.1 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 23 t/m 41 (18 blz.).
- G. Vanaerschot en G. Lietaer: Persoonlijkheidstheorie en persoonlijkheidsverandering – de visie van Gendlin. Hoofdstuk 5 + 6 uit Handboek Gesprekstherapie, Blz. 121 t/m 160 (39 blz.)
- G. Vanaerschot en G. Lietaer: Persoonlijkheidstheorie en persoonlijkheidsverandering – de visie van Greenberg. Hoofdstuk 7 uit Handboek Gesprekstherapie, Blz. 161 t/m 177 (16 blz.).
- S. Wauters : To be or to exist?. Hoofdstuk 1.5 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 99 t/m 115 (16 blz.).

Dagdeel 3 en 4   Vrijdag 20 september (zie ook draaiboek Focusing)

- Onderwerp:**
- Focusing: stappen 1 t/m 6
  - Indiciestelling en toepassingsgebieden

Dagdeel 5 en 6   Zaterdag 21 september 2019 (zie draaiboek focusing)

- Onderwerp:**
- Process-model van Gendlin
  - Valkuilen en obstakels
  - Focusing inweven in therapie
  - Focusing in EFT

Accreditatie voor de module Focusing wordt separaat aangevraagd.

Dagdeel 7 en 8   Vrijdag 4 oktober 2019

Onderwerp: -   Differentiële relatieopbouw o.a. gebaseerd op het model van Rainer Sachse

09.30 – 10.15	Inleiding door docent
10.15 – 11.15	Presentatie literatuur door cursist(en) Praktijkgerichte oefening in 3-tallen en plenaire nabespreking
11.15 – 11.30	---pauze---
11.15 – 12.30	Casuïstiek ingebracht door cursist
12.30 – 13.30	middagpauze en lunch
13.30 – 14.15	Presentatie aan de hand van casuïstiek plenair en subgroepen
14.15 – 15.15	Praktijkgerichte oefening, DVD of demonstratie
15.15 – 15.45	---pauze---
15.45 – 16.30	Casuïstiek ingebracht door cursist
16.30 – 17.00	Plenaire nabespreking

Literatuur:

- Artikel 'Klärungsorientierte psychotherapie' bij cliënten met persoonlijkheidsstoornissen. Hest, Mieps en Menkveld, Harmanne (15 Blz.)
- Nederlandse samenvatting van 'Modell der doppelten Handlungsregulation'. Samenvatting van Hfst 1 en 2 uit 'Persönlichkeitsstörungen, Leitfaden für die Psychologische Psychotherapie' (9 blz.)

Dagdeel 9 en 10 Vrijdag 15 november 2019

Onderwerp: - Differentiële relatieopbouw o.a. gebaseerd op het model van Rainer Sachse

09.30 – 10.15	Korte inleiding door docent
10.15 – 11.15	Bespreken van huiswerk Praktijkgerichte oefening in 3-tallen en plenaire nabespreking
11.15 – 11.30	---pauze---
11.15 – 12.30	Oefenen differentiële relatieopbouw a.d.h.v. casuïstiek
12.30 – 13.30	middagpauze en lunch
13.30 – 14.15	Presentatie literatuur door cursist(en)
14.15 – 15.15	Praktijkgerichte oefening, DVD of demonstratie
15.15 – 15.45	---pauze---
15.45 – 16.30	Oefenen differentiële relatieopbouw a.d.h.v. casuïstiek
16.30 – 17.00	Plenaire nabespreking / Evaluatie

Literatuur:

- 'De schaduw in het dagelijks leven'. Inleiding uit 'Ontmoeting met je schaduw' Connie Zweig en Jeremiah Abrams.

Dagdeel 11 en 12 Vrijdag 29 november 2019

Onderwerp: - Emoties en emotionele veranderprocessen in therapie
- Integratie van onderzoek en praktijk in EFT

09.30 – 10.15	Presentatie literatuur door cursist(en)
10.15 – 11.15	Praktijkgerichte oefening in 3-tallen en plenaire nabespreking
11.15 – 11.30	---pauze---
11.30 – 12.30	Casuïstiek ingebracht door cursist
12.30 – 13.30	middagpauze en lunch
13.30 – 14.15	Presentatie literatuur door cursist(en)
14.15 – 15.15	Praktijkgerichte oefening, DVD of demonstratie
15.15 – 15.45	---pauze---
15.45 – 16.30	Casuïstiek ingebracht door cursist
16.30 – 17.00	Plenaire nabespreking

Literatuur:

- Clinical Handbook of Emotion-Focused Therapy:
  - Hoofdstuk 7 – How clients 'Change Emotion with Emotion: Sequences in Emotional Processing and their Clinical Implications (24 blz.)
  - Hoofdstuk 8 – Relating Process to Outcome in Emotion-Focused Therapy (22 blz.)
  - Hoofdstuk 9 – Facilitating Optimal Emotional Processing (24 blz)
  - Hoofdstuk 12 – Emotion Coaching in Action: Experiential Teaching, Homework, and Consolidating Change (30 blz.)

Aanbevolen literatuur:

- Clinical Handbook of Emotion-Focused Therapy:
  - Hoofdstuk 11 – Narrative Change Process and Client Treatment Outcomes in Emotion-Focused Therapy (18 blz.)
  - Hoofdstuk 10 – Task Analyses of Emotional Change (26 blz.)
- L. Greenberg: Emotiegerichte therapie in de praktijk. H4 – Het Therapeutische proces (24 blz.)
- L. Greenberg: Emotion-Focused Therapy, uit Clinical Psychology and Psychotherapy nr 11, 3-16 (2004) (14 blz.)
- P. Verlact: Helpen bij patstellingen. Hoofdstuk 14 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz 199 t/m 206 (7 blz.)
- L. Neven : Van onmacht en isolement naar macht en verbondenheid Hoofdstuk 3.2 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 183 t/m 198 (15 blz.).

Dagdeel 13 en 14 Vrijdag 13 december

Onderwerp: EFT en de behandeling van angst, depressie, trauma en persoonlijkheidsproblematiek

09.30 – 10.15	Presentatie literatuur door cursist(en)
10.15 – 11.15	Praktijkgerichte oefening in 3-tallen en plenaire nabespreking
11.15 – 11.30	---pauze---
11.30 – 12.30	Casuïstiek ingebracht door cursist
12.30 – 13.30	middagpauze en lunch
13.30 – 14.15	Presentatie literatuur door cursist(en)
14.15 – 15.15	Praktijkgerichte oefening, DVD of demonstratie
15.15 – 15.45	---pauze---
15.45 – 16.30	Casuïstiek ingebracht door cursist
16.30 – 17.00	Plenaire nabespreking

Literatuur:

- Clinical Handbook of Emotion-Focused Therapy
  - Hoofdstuk 13 – Emotion-Focused Therapy for Depression (22 blz.)
  - Hoofdstuk 14 – Emotion-Focused Therapy for Generalized Anxiety Disorder (22 blz.)
  - Hoofdstuk 15 - Emotion-Focused Therapy for Social Anxiety (24 blz.)
  - Hoofdstuk 16 - Emotion-Focused Therapy for Complex Interpersonal Trauma (20 blz.)
  - Hoofdstuk 17 – Emotion-Focused Therapy for Personality Disorder (18 blz.)

Aanbevolen literatuur:

- R. Elliott en P. Suter: Een proces-experientiele benadering van de posttraumatische stress-stoornis. Hoofdstuk 6 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz 221 t/m 231 (10 blz.)

- H. Snijders: De behandeling van de borderline persoonlijkheidsstoornis vanuit een clientgericht-experientieel perspectief. Hoofdstuk 21 uit Handboek Gesprekstherapie. Blz. 479 t/m 500 (21 blz.)
- H. Snijders: Een cliëntgericht-experientieel behandelprogramma voor depressie. Hoofdstuk 20 uit Handboek Gesprekstherapie. Blz.457 t/m 478 (21 blz.).
- B. Sabbe: Empathie bij ernstige depressie Hoofdstuk 3.3 uit Wijsheid in Gesprekstherapie, Blz. 199 t/m 208 (9 blz.)
- C. Van de Veire: Steunende en structurerende clientgerichte psychotherapie bij de borderline cliënten. Hoofdstuk 11 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz167 t/m 177 (10 blz.)
- A. Hundersmarck: 'Lastige Patienten'. Ongeschikt voor clientgerichte psychotherapie? Hoofdstuk 13 uit Praktijkboek gesprekstherapie . blz188 t/m 198 (11 blz.)
- N. Stinckens : Werken met de innerlijke criticus: microtheorie van een procestaak. Hoofdstuk 19 uit Handboek gesprekstherapie Blz. 433 t/m 456 (23 blz.).
- Clinical Handbook of Emotion-Focused Therapy,
  - Hoofdstuk 18 – Emotion-Focused Therapy for Eating Disorders (22 blz.)
  - Hoofdstuk 19 – Integrating Feminist-Multicultural Perspectives Into Emotion-Focused Therapy (20 blz.)

Docent

Wendy Schapendonk

(Aanwezig: 6 september, 29 november en 13 december)

Wendy Schapendonk doceert verschillende opleidingen bij Apanta-academy: ze verzorgt zowel de basis- als de voortgezette [opleiding persoonsgerichte experiëntiële psychotherapie](#) en de [level III in EFT for Individuals](#).

Na de universitaire opleiding tot Geestelijk Gezondheidskundige in Maastricht heeft ze de 4-jarige postdoctorale opleiding tot integratief psychotherapeute gevolgd. Hier heeft Wendy geleerd, vanuit de verschillende stromingen die er binnen de psychotherapie bestaan, naar klachten/problematiek te kijken/ze te behandelen. "Ik heb in eerste instantie veel geleerd in het behandelen vanuit het cognitieve gedragstherapeutische kader, de gehele basishouding/overtuiging vanuit het cliëntgerichte kader past mij echter meer."

Over EFT zegt Wendy: "De EFT heeft zijn wortels in de cliëntgerichte therapie maar voegt daar nog van alles aan toe. Het is dan ook een heel integratieve therapie die, zoals de naam al zegt, zich met name op de emotie richt. In mijn werken zie ik hier steeds weer de grote meerwaarde van. Mensen leren daadwerkelijk in contact te komen met hun emoties, hier mee om te gaan en van hieruit te handelen."

Wendy is BIG-geregistreerd als GZ-psycholoog en als Psychotherapeut. Ze runt een zelfstandige praktijk in Budel, is supervisor en leertherapeut.

E-mailadres: info@pvpschapendonk.nl

Juliette Becking

(Aanwezig: 20 en 21 september, module Focusing)

Juliette Becking is het gezicht van Apanta-Academy. Ze is klinisch psycholoog-psychotherapeut en één van de twee oprichters van de Psychologen praktijk Veldhoven – nu Apanta genaamd. In 1987 begon zij haar psychotherapie opleiding in Nijmegen waarbij zij koos hiervoor de psychoanalytische richting. Na enkele jaren als psychoanalytisch georiënteerd psychotherapeut gewerkt te hebben kwam zij in aanraking met Focusing (Gendlin) en besloot de cliëntgerichte psychotherapie opleiding te gaan doen. Zij specialiseerde zich in het proces- experiëntiële werken, met name Focusing en Emotion-Focused Therapy (EFT) for individuals.

Al jaren geeft Juliette cursussen cliëntgerichte psychotherapie binnen de opleiding tot GZ-psycholoog, psychotherapeut en klinisch psycholoog. In 2008 volgt ze een EFT-workshop van Robert Elliott weke haar onmiddellijk aangrijpt. Ze besluit snel daarna de opleiding bij Robert Elliott, Jeanne Watson en Les Greenberg in Schotland en Toronto te volgen. Ze wil in Nederland zoveel mogelijk mensen met deze prachtige en krachtige manier van werken kennis laten maken. Deze gedrevenheid resulteert in de organisatie van EFT-trainingen met de EFT grondleggers Elliott en Watson.

Apanta-Academy werd officieel erkend door de EFT grondleggers die gezamenlijk het bestuur vormen van de International Society for Emotion Focused Therapy (ISEFT). Apanta-Academy is sindsdien een officieel erkend EFT instituut en heeft al een aantal EFT-therapeuten opgeleid. In 2016 is Juliette zelf ook erkend als EFT Trainer en is zij in 2017 toegetreten tot het bestuur van ISEFT.

Jose Stauvermann

(Docent: 4 oktober en 15 november)

Jose Stauvermann werkt als psychotherapeut (BIG) in eigen praktijk. Daarnaast is ze als docent verbonden aan de Rino Zuid. De afgelopen jaren heeft ze o.a. les gegeven in de methode Sachse. In de loop van de tijd heeft de opbouw van de therapeutische relatie haar bijzondere interesse. Jose is leertherapeut en Supervisor VPEP.

Voor Apanta-academy verzorgt Jose 2 in de Voortgezette Opleiding Persoonsgerichte Experiëntiële Psychotherapie 2 lesdagen methode Sachse. In deze 2 dagen wordt stilgestaan bij de schaduwzijde van de therapeutische relatie. Dat deel van de relatie wat vaak niet direct waarneembaar/niet transparant maar wel voelbaar is en hetgeen daadwerkelijke verandering veelvuldig in de weg staat. Aan de hand van het model 'der doppelten Handlungsregulation' ontworpen door Rainer Sachse wordt zonder oordeel ingezoomd op het manipulatieve in de interactie tussen cliënt en therapeut. De kern van het model biedt de mogelijkheid aan therapeuten om wezenlijk te leren begrenzen én tevens hun eigen levendigheid op te zoeken waardoor het therapeutisch contact aan echtheid en creativiteit wint. Een helder kader met concrete handvatten die kunnen helpen een impasse te doorbreken.